

Sosiaalihuoltolain mukaisten liikkumista tukevien palvelujen myöntämisperusteet

Pohjois-Savon hyvinvointialue

1 SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAINEN KULJETUSPALVELU	3
1.1 Sosiaalihuoltolain perusteella järjestettävän liikkumista tukevan palvelun lakiperusta	3
1.2 Kenelle sosiaalihuoltolain mukaista liikkumista tukevaa palvelua järjestetään	3
1.3 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun käyttötarkoitus	4
1.4 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun matkojen määrä	4
1.5 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun matkustusalue	5
1.6 Saattajan mukana olo sosiaalihuoltolain mukaisella liikkumista tukevan palvelun matkalla	5
1.7 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun asiakasmaksu	6
1.7.1 Erityisjärjestelyt sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun toteuttamisessa	6
2 PALVELUN HAKEMINEN JA PÄÄTÖKSENTEKO	7
2.1 Kuljetuspalvelun hakeminen	7
2.2 Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi	8
2.3 Sosiaalihuoltolain nojalla myönnettävien matkojen taloudellinen tarveharkinta	8
2.4 Sosiaalihuoltolain mukainen päätöksenteko ja muutoksenhaku	9

1 Sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumista tukevat palvelu

1.1 Sosiaalihuoltolain perusteella järjestettävän liikkumista tukevan palvelun lakiperusta

Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen.

Liikkumisen tukea voidaan järjestää erilaisilla toteuttamistavoilla. Pohjois-Savon hyvinvointialue järjestää sosiaalihuoltolain mukaisena liikkumisen tukena sosiaalihuoltolain 23

§:n 3 mom. 4-kohdan tarkoittamaa liikkumista tukevaa palvelua korvaamalla taksilla, invataksilla tai muulla vastaavalla ajoneuvolla tapahtuvasta kuljetuksesta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset.

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään Pohjois-Savon hyvinvointialueen asukkaille, jotka eivät kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn takia ja jotka tarvitsevat palvelua asioimisen tai muun jokapäiväiseen elämään kuuluvan tarpeen vuoksi. Liikkumista tukevan palvelun tavoitteena on mahdollistaa itsenäinen asuminen ja omatoiminen selviytyminen päivittäisistä toiminnoista.

Sosiaalihuoltolain mukaista yksilöllistä liikkumista tukevaa palvelua ei kuitenkaan järjestetä henkilölle, joka on oikeutettu kuljetuksiin tai niiden kustannusten korvaamiseen muun lain nojalla.

Liikkumisen tukea järjestetään ensisijaisesti ikääntyneille henkilöille, jotka tarvitsevat liikkumisen tukea ikääntymiseen liittyvän toimintakyvyn heikentymisen johdosta sekä muille liikkumisessa tukea tarvitseville henkilöille, jotka eivät ole oikeutettuja vammaispalvelulainsäädännön mukaisiin kuljetuspalveluihin.

1.2 Kenelle sosiaalihuoltolain mukaista liikkumista tukevaa palvelua järjestetään

Liikkumista tukevat palvelut ovat tarkoitettu:

- Ikääntyneille henkilöille, jotka tarvitsevat liikkumisen tukea ikääntymiseen liittyvän toimintakyvyn heikentymisen vuoksi
- Henkilöille, jotka tarvitsevat tukea liikkumiseen, mutta eivät ole oikeutettuja vammaispalvelulainsäädännön mukaisiin kuljetuspalveluihin.
- Sotainvalideille ja rintamaveteraaneille
- Henkilöille, jotka asuvat omassa kodissaan, eivätkä esimerkiksi ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, perhe- tai laitoshoidossa

Sosiaalihuoltolain mukainen liikkumista tukeva palvelu on harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, jota myönnetään yksilöllisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella.

Sosiaalihuoltolain mukaiseen liikkumista tukevaan palveluun hakijalla ei ole subjektiivista oikeutta. Ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaista liikkumista tukevaa palvelua järjestetään kotona asuville ikääntyneille ja pienituloisille sekä vähävaraisille henkilöille tukemaan omassa kodissa asumista.

1.3 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun käyttötarkoitus

Liikkumista tukevan palvelun tarkoitus on tukea ensisijaisesti itsenäisen elämisen mahdollisuuksia omassa kodissa. Harkinnanvaraiset liikkumista tukevat palvelut on tarkoitettu käytettäväksi asiointiin ja muuhun jokapäiväiseen elämään kuuluvaan tarpeeseen; kuten kauppa-, apteekki- ja pankkiasioinnit eikä henkilö kykene itsenäisesti käyttämään julkisia liikennevälineitä tai hänellä ei ole muita mahdollisuuksia päästä asunnostaan asioille (esim. puolison tai läheisen apu)

Tavoitteena on antaa sellaisia palveluita, jotka mahdollistavat itsenäisen asumisen ja omatoimisen selviytymisen päivittäisistä toiminnoista. Tällaisia matkoja ovat esimerkiksi välttämätön asiointi-, virkistys- tai harrastustoimintaan osallistumisen kohtuulliset matkat.

Liikkumista tukevaa palvelua ei myönnetä:

- matkoihin, jotka korvataan muun lain nojalla. Tällaisia matkoja voivat olla esimerkiksi terveydenhuollon matkat, jotka tehdään lääkärin määräämiin tutkimuksiin tai kuntoutukseen (korvaus sairausvakuutuslain nojalla tai korvaus tulee vakuutusyhtiöltä). Terveydenhuollon matkoihin käytetään Kela-taksia / korvausta haetaan Kelasta.
- henkilölle, jonka itsenäistä toimintakykyä kuljetuspalvelulla ei voida edistää.
- henkilölle, jolla on mahdollisuus käyttää omaa autoa

1.4 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun matkojen määrä

Sosiaalihuoltolain mukaisia liikkumista tukevia palvelumatkoja myönnetään palveluliikenteen alueen (Pali) ulkopuolella asuville hakijoille enintään 10 yhdensuuntaistamatkaa kuukautta kohti. Matkoja myönnetään pääsääntöisesti enintään 4 yhdensuuntaista matkaa, jos asiakas asuu palveluliikenteen alueella ja kykenee käyttämään palveluliikennettä.

Sotainvalideille ja rintamaveteraaneille sosiaalihuoltolain mukaisia liikkumista tukevia palvelumatkoja myönnetään tarpeen mukainen määrä kuukaudessa.

Mikäli hakijalla jää kuukauden aikana käyttämättä matkoja, eivät ne siirry seuraavalle kuukaudelle, eikä seuraavan kuukauden matkoja voi käyttää etukäteen edellisessä kuussa.

Hakijalle myönnettävät matkaoikeudet ovat yhdensuuntaisia matkoja. Yhdensuuntainen matka on yhtäjaksoinen matka, joka päättyy eri osoitteeseen, kuin mistä se on alkanut. Esimerkiksi matka kotoa kauppaan on yksi yhdensuuntainen matka. Paluu takaisin kotiin on toinen yhdensuuntainen matka. Yhdensuuntaiseen matkaan voi sisältyä matkan aikana yksi enintään 15 minuutin mittainen pikainen pysähdys reitin varrella.

Matkojen on toteuduttava suorinta mahdollista reittiä kohteeseen.

1.5 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun matkustusalue

Liikkumista tukevaa palvelua myönnetään ensisijaisesti Pohjois-Savon hyvinvointialueen alueella. Asiakkaalle myönnetään matkoja pääsääntöisesti lähimpään asiointitaajamaan ja perustellusta syystä sekä yksilöllisen tarpeen mukaan asiakkaan asuinkuntaa lähinnä olevaan kuntakeskukseen. Asiakaskohtainen matkustusalue on päätetty liikkumista tukevan palvelun palvelupäätöksessä.

Rintamaveteraaneille ja sotainvalideille voidaan myöntää liikkumista tukevan palvelun palvelumatkoja oman kunnan lisäksi myös naapurikuntien puolelle tapahtuviin asiointi- ja virkistysmatkoihin.

1.6 Saattajan mukana olo sosiaalihuoltolain mukaisella liikkumista tukevan palvelun matkalla

Sosiaalihuoltolain mukaisilla liikkumista tukevan palvelun asiakkailla voi ilman tarveharkintaa kulkea maksutta mukana yksi henkilö saattajana. Lähtökohtaisesti saattajana toimiva henkilö ei saa itse olla liikkumista tukevien palvelujen asiakas. Erityisellä harkinnalla liikkumista tukevaa palvelua saava asiakas voi kuitenkin toimia saattajana, jos hän tosiasiallisesti pystyy toimimaan saattajana ja asiakas tarvitsee saattajan palvelutarpeeseensa.

Jos hakijalla on mukana saattaja liikkumista tukevan palvelun matkalla, invataksinkuljettaja ei nouda asiakasta sisältä lähtöpaikasta tai saata sisälle kohteessa vaan nämä tehtävät kuuluvat saattajalle. Hakijan mukana matkustavan saattajan on tultava auton kyytiin ja jätävä kyydistä yhdessä asiakkaan kanssa tai asiakkaan matkareitin varrelta. Saattaja ei

voi matkustaa yksin liikkumista tukevan palvelun palvelukyydissä eikä saattajan noutamiseksi tai kyydistä jättämiseksi poiketa matkareitiltä.

1.7 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun asiakasmaksu

Laissa ei määritetä sosiaalihuoltolain mukaisesta liikkumista tukevasta palvelusta perittävän omavastuumaksun / asiakasmaksun suuruutta. Omavastuumaksun suuruus on rinnastettu vammaispalvelulain perusteella järjestettävän liikkumista tukevan palvelun omavastuumaksuun.

Asetuksen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (912/1992) 6 § mukaan vammaispalvelulain perusteella järjestettävistä liikkumista tukevista palveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu tai muu siihen verrattavissa oleva kohtuullinen maksu.

Perittävät asiakasmaksut / omavastuumaksut ovat Pohjois-Savon hyvinvointialueen vahvistamia. Rintamaveteraaneilta ja sotainvalideilta asiakasmaksua / omavastuumaksua ei peritä.

Liikkumista tukevista palveluista perittävä maksu laskutetaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimesta suoraan asiakkaalta. Asiakkaalta ei peritä asiakasmaksua kuljetuksen yhteydessä.

Maksutta hakijan mukana matkustaa yksi saattaja. Mikäli samassa kuljetuksessa matkustaa useita liikkumista tukevan palvelun asiakkaita, jokainen maksaa omavastuuosuuden asiakasmaksun ja käyttää yhden hänelle myönnetystä liikkumista tukevan palvelun matkoista.

Mikäli kyydissä matkustaa hakijan ja mahdollisen saattajan lisäksi muita henkilöitä, joilla ei ole liikkumista tukevan palvelun päätöstä, todelliset kustannukset jaetaan tasan kaikkien kyydissä olevien kesken ja kukin muu matkustaja maksaa jako-osuuden matkan hinnasta kuljettajalle.

1.7.1 Erityisjärjestelyt sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun toteuttamisessa

Liikkumista tukevan palvelun toteuttamisessa on mahdollista tehdä erityisjärjestelyjä, mikäli erityisjärjestelyt ovat hakijan sairaudesta tai vammasta johtuvista syistä välttämättömiä liikkumista tukevan palvelun käytön mahdollistamiseksi. Mahdollisesti myönnettyistä erityisjärjestelyistä on aina maininta asiakkaalle tehdyssä liikkumista tukevan palvelun palvelupäätöksessä.

Erityisjärjestelyjä ovat:

- Avustamislisä (= invataksin / paaritaksin käyttöoikeus)

Asiakas tarvitsee invataksin tai paaritaksin, koska hän tarvitsee autoon siirtymisessä ja pois noustessaan nostolaitetta tms. ja / tai matkustaa pyörätuolissa tai paareilla.

Jos asiakkaalle on myönnetty avustamislisä (= invataksin / paaritaksin käyttöoikeus), kuljettaja voi voimassa olevan sopimuksen mukaisissa tilanteissa laskuttaa lisäksi myös porrasvetolisän. Porrasveto tarkoittaa asiakkaan kuljettamista pyörätuolilla rappusissa. Kuljettaja suorittaa porrasvedon, mikäli arvioi toimenpiteen turvalliseksi. Porrasvedon käyttäminen koskee tilapäisiä vierailuja ja asiointeja, ei tilannetta, jossa sitä tarvitaan jatkuvasti. Esim. jos hakija asuu hissittömässä talossa ja asuntoon pääsemiseksi on kuljettava portaita, ei kuljetuspalveluun sisälly porrasveto kotiosoitteessa. Kuljettajan tehtäviin ei myöskään kuulu esim. asiakkaan kantaminen portaissa.

- Vakiotaksioikeus
 - o Oikeus matkustaa aina saman sopimusautokuljettajan kyydissä
- Oikeus olla noudattamatta ennakkotilausaikaa
- Yhdistelykielto
 - o Samaan kyytiin ei yhdistellä muita matkustajia
- Erityiskaluston tarve
 - o Esim. henkilöauto, tuoksuton auto, invataksissa erityisvahva nostolaite.
- Oikeus tilata matka tekstiviestillä (MYK-aluetta koskeva erityisjärjestely)

2 Palvelun hakeminen ja päätöksenteko

2.1 Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumista tukevan palvelun hakeminen

Sosiaalihuoltolain mukaista liikkumista tukevaa palvelua haetaan ensisijaisesti SHL kuljetuspalvelujen hakemuslomakkeella, joita on saatavilla palveluyksiköistä tai hyvinvointialueen verkkosivuilta. Tarvittaessa hakemus voidaan postittaa hakijalle kotiin.

Hakemuksen täyttää hakija itse tai hänen valtuuttamansa henkilö. Hakulomakkeeseen tulee kirjata hakemuksen täytössä hakijaa avustaneen henkilön nimi ja yhteystiedot.

Tarvittavina liitetietoina hakijan on esitettävä:

- selvitys toimintakykyä alentavista tekijöistä (esim. ajantasainen lääkärinlausunto, fysioterapeutin selvitys tai muu terveydenhuollon ammattihenkilön lausunto/arvio)
- tuloseselvitys hakijan ja puolison tai elatusvelvollisten tuloista ja varallisuudesta: tiliotteet kahdelta viimeiseltä kuukaudelta kaikista tileistä. Jos olet parisuhteessa, myös puolisisi tai avopuolisosi tiliotteet kaikista tileistä.
- viimeisin vahvistettu verotuspäätös, viimeisin esitätetty veroilmoitus, viimeisin veroilmoituksen erittelyosa. Jos olet parisuhteessa myös puolisisi tai avopuolisosi viimeisin verotuspäätös, esitätetty veroilmoitus ja erittelyosa.
- jos olet kuolinpesän osakas, niin tiliotteet kaikista tileistä tai viimeisin vahvistettu verotuspäätös ja esitätetty veroilmoitus erittelyineen.

2.2 Sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi

Sosiaalihuoltolain mukaisen liikkumisen tuen palvelun myöntäminen perustuu yksilölliseen palvelutarvearvioon. Palvelutarpeen arvioinnista on säädetty sosiaalihuoltolain 36 § ja 37

§:ssä. Tarvittavassa laajuudessa tehtävällä palvelutarpeen arvioinnilla selvitetään, onko hakijalla liikkumisen tuen palvelun tarvetta ja onko hän siihen lain mukaan oikeutettu. Arviossa otetaan huomioon hakemuksessa ilmoitetut tiedot, hakemuksen mukana toimitetut liitteet ja viranhaltijan selvittämät tiedot.

Tarvittaessa viranhaltija tekee hakijan luokse kotikäynnin. Palvelutarpeen arvioinnissa voidaan hyödyntää myös hakijan kanssa työskentelevien muiden viranomaisten tietoja hakijan tilanteesta.

2.3 Sosiaalihuoltolain nojalla myönnettävien matkojen taloudellinen tarveharkinta

Palvelua myönnettäessä ja matkojen määrää arvioitaessa otetaan huomioon hakijan sosiaalinen ja taloudellinen tilanne, jolloin hakijan tulee antaa selvitys tuloistaan, metsäomaisuudesta ja pankkitilivaroistaan.

Määrärahasidonnaisuudesta johtuen, liikkumista tukevaa palvelua myönnettäessä käytetään tulo- ja varallisuusharkintaa ja ensisijaisesti tuki kohdennetaan kotona asumisen tueksi vähävaraisille ikääntyneille hakijoille.

Yksinasuvalla nettotulot saavat olla enintään 1350 euroa kuukaudessa ja kahden henkilön taloudessa 2497,50 euroa kuukaudessa. Tuloina huomioidaan säännölliset tulot ja säännölliset pääomatulot, esim. korko- ja vuokratulot. Tuloina ei huomioida esimerkiksi asumistukea,

rintamalisää, eläkettä saavan lapsikorotusta, eläkkeensaajan hoitotukea ja lapsen saamaa vammaistukea, perhehoidon kustannusten korvauksia ja kotihoidon tukea.

Merkittävää varallisuutta ei saa olla. Yksinasuvalla merkittäväksi varallisuudeksi katsotaan 7 000 € ja pariskunnalla 10 000 €.

Arvioitaessa liikkumista tukevan palvelun tarvetta sotainvalidien ja sotaveteraanien osalta tuloja ja varallisuutta ei huomioida.

2.4 Sosiaalihuoltolain mukainen päätöksenteko ja muutoksenhaku

Päätös on tehtävä sosiaalihuoltolain 45 §:n mukaan ilman aiheetonta viivästystä ja toimeenpantava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun asiakas on esittänyt palvelua koskevan hakemuksen sekä päätöksentekoon tarvittavat liitteet.

Jos liitteitä ei toimiteta, tehdään palvelusta kielteinen päätös.

Hakija saa kirjallisen päätöksen muutoksenhakuohjeineen. Liikkumista tukevia palveluja myönnetään aina seuraavan kuukauden alusta alkaen ja määräajaksi kerrallaan.

Päätös tarkistetaan aina, kun asiakkaan olosuhteet muuttuvat. Asiakas on velvollinen ilmoittamaan olosuhteissaan tapahtuvista muutoksista (esim. toimintakyvyn muutokset, yhteystietojen muutokset, tulo- ja varallisuusmuutokset, muutto toiselle paikkakunnalle, pitkäaikaishoitoon tai asumispalveluun siirtyminen).